

Μεθοδολογία: 4 Βήματα προσέγγισης κειμένου

Βήμα Α΄

- Διαβάζουμε **με προσοχή** το εισαγωγικό κείμενο του δοθέντος αποσπάσματος
- Διαβάζουμε το κείμενο **με προσοχή** και **με νόημα**, χωρίζοντας τις περιόδους, τις ημιπεριόδους και τις προτάσεις.
- Δεν χρειάζεται να αναλύσουμε με λεπτομέρεια συντακτικά κάθε πρόταση, γιατί δεν μας ζητούνται όλοι οι όροι στην άσκηση συντακτικού. Έτσι, **δεν χάνουμε πολύτιμο χρόνο!**
- Άλλωστε, **στόχος των ασκήσεων είναι, κυρίως, η νοηματική προσέγγιση του κειμένου.**

Παράδειγμα

Τα κατορθώματα του Λεωσθένη

Δίκαιον δ' ἔστιν μὴ μόνον ὧν ἔπραξεν Λεωσθένης ἀεὶ χάριν ἔχειν αὐτῷ πρώτῳ, ἀλλὰ καὶ τῆς ὕστερον γενομένης μάχης μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον, καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ στρατείᾳ ταύτῃ συμβάντων τοῖς Ἕλλησιν· ἐπὶ γὰρ τοῖς ὑπὸ Λεωσθένους τεθειῖσιν θεμελίοις οἰκοδομοῦσιν οἱ νῦν τὰς ὕστερον πράξεις. Καὶ μηδεὶς ὑπολάβῃ με τῶν ἄλλων πολιτῶν μηδένα λόγον ποιῆσθαι, ἀλλὰ Λεωσθένη μόνον ἐγκωμιάζειν.

(Υπερείδου, Επιτάφιος, 14)

Βήμα Β΄

1. Όταν επανέρχεται η ροή των προτάσεων, τότε χρησιμοποιούμε τις καθέτους, για να συνεχίσουμε τον χωρισμό των προτάσεων ή τις παρενθέσεις και τις αγκύλες για όσες προτάσεις παρεμβάλλονται.
2. Ποτέ μια κύρια πρόταση δεν διακόπτει μια άλλη κύρια πρόταση, πάντα, διακόπτεται. **Εξαιρείται** η κύρια παρενθετική πρόταση που αποτελείται από ένα ρήμα και είναι ανάμεσα σε κόμματα ή σε δυο παύλες ή σε παρένθεση). Συνήθως, στην περίπτωση αυτή, χρησιμοποιούνται οι αρχαίοι τύποι: οἶδα, φημί, οἶμαι και οι τύποι: ἦν δ' ἐγώ (εἶπα ἐγώ), ἦ δ' ὅς - ἦ (εἶπε αὐτός - ἦ).
3. Πάντα προτιμάμε να ξεκινάμε από την κύρια πρόταση, ακόμα και αν βρίσκεται στο τέλος της περιόδου, για να μπορέσουμε να βρούμε τη συντακτική - νοηματική θέση, σε σχέση με τις δευτερεύουσες που προηγούνται πιθανότατα για έμφαση στο νόημά τους. Μάλιστα, είναι σημαντικό να προσέξουμε τη σχέση της κύριας και της δευτερεύουσας πρότασης.
4. Σημαντικό είναι να μπορούμε να φτιάξουμε, πάνω στο κείμενο, ένα άτυπο σχεδιάγραμμα που ακολουθούμε στη συνέχεια, όταν αρχίσουμε τη μετάφραση κάθε πρότασης (κύριας και δευτερεύουσας). Με αυτόν τον τρόπο, προσπαθούμε να δημιουργήσουμε τον κορμό κάθε περιόδου του κειμένου που μας καθοδηγεί σωστά στη νοηματική και μεταφραστική απόδοσή του. Το νόημα μας ενδιαφέρει εξίσου με τη μετάφραση, γιατί υπάρχει η ερώτηση περιεχομένου, 10 μονάδων που είναι το ίδιο σημαντική με τη μετάφραση που αποδίδει στον μαθητή 20 μονάδες.

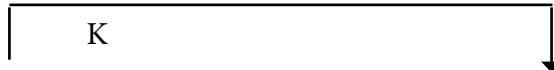
Παράδειγμα

Τα κατορθώματα του Λεωσθένη: Ο λόγος γράφτηκε προς τιμή του Λεωσθένη και των άλλων Αθηναίων που έπεσαν στον λαμιακό πόλεμο.

Κ

Δίκαιον δ' ἐστὶν μὴ μόνον (ὧν ἔπραξεν Λεωσθένης ζῶν) ἀεὶ χάριν ἔχειν αὐτῷ πρώτῳ, ἀλλὰ καὶ τῆς ὕστερον γενομένης μάχης μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον, καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ στρατείᾳ ταύτῃ συμβάντων

τοῖς Ἕλλησιν /· ἐπὶ γὰρ τοῖς ὑπὸ Λεωσθένους τεθεισὶν θεμελίοις οἰκοδομοῦσιν οἱ νῦν τὰς ὕστερον πράξεις./

Κ

καὶ μηδεὶς ὑπολάβῃ με τῶν ἄλλων πολιτῶν μηδένα λόγον ποιεῖσθαι, ἀλλὰ Λεωσθένη μόνον ἐγκωμιάζειν.

(Υπερείδου, Επιτάφιος, 14)

Βήμα Γ'

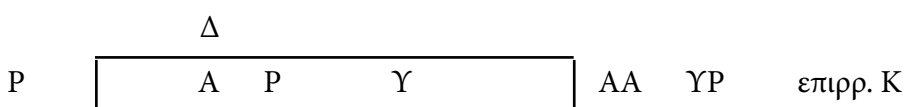
1. Στο στάδιο αυτό, με τις προτάσεις καθορισμένες - ξεκάθαρες, βάζουμε τις λέξεις μέσα στις προτάσεις συντακτικά - νοηματικά, με τη σειρά. Ξεκινάμε από τους βασικούς όρους (Υ - Ρ - Α - Κ) και μετά τοποθετούμε όλα τα στοιχεία που συνδέονται με τους ανωτέρω όρους (γραμματική σύνταξη).
2. Ακολουθεί η διερεύνηση των απαραιτήτων ή μετοχών, βρίσκοντας τους όρους που συνδέονται με αυτά (Υ - Α - Κ - Επιρρήματα)

Επισημάνση: Για να εξακριβώσουμε το είδος των μετοχών χρησιμοποιούμε συνδυαστικά τις συντακτικές γνώσεις μας και τη λογική μας (κάνουμε, δηλαδή, σχετικές ερωτήσεις, όπως: πότε; για τη χρονική μετοχή / γιατί; για την αιτιολογική, αν και; για την εναντιωματική). Σε αυτό, τις περισσότερες φορές, βοηθούν και τα ανάλογα επιρρήματα που συνοδεύουν τη μετοχή ή κάποιες σχετικές λέξεις / προτάσεις / εγκλίσεις που μπορούν να αποκωδικοποιήσουν το είδος της μετοχής.

Για παράδειγμα, η υποθετική μετοχή γίνεται εύκολα αντιληπτή, όταν το ρήμα της πρότασης είναι μελλοντική έκφραση ή εξαρτάται από όρο που δηλώνει μελλοντική σχέση.

Παράδειγμα

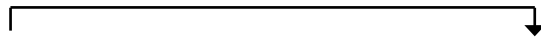
Κ

Δίκαιον δ' ἐστὶν μὴ μόνον (ὧν ἔπραξεν Λεωσθένης ζῶν) ἀεὶ χάριν ἔχειν αὐτῷ πρώτῳ, ἀλλὰ καὶ τῆς ὕστερον γενομένης μάχης μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον, καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ στρατείᾳ ταύτῃ συμβάντων

Κ

P

τοῖς Ἑλλησιν /· ἐπὶ γὰρ τοῖς ὑπὸ Λεωσθένους τεθεισὶν θεμελίοις οἰκοδομοῦσιν οἱ νῦν τὰς ὕστερον πράξεις./

Κ

Υ Ρ ΥΑ

ΑΑ Α

ΑΑ

καὶ μηδεὶς ὑπολάβῃ με τῶν ἄλλων πολιτῶν μηδένα λόγον ποιεῖσθαι, ἀλλὰ Λεωσθένη μόνον

Α

ἐγκωμιάζειν.

(Υπερείδου, Επιτάφιος, 14)

Συντακτικές επισημάνσεις

1. **γενομένης** (επιθ.μτχ.) **μάχης** (γεν. αιτίας στο χάριν ἔχειν) **μετὰ τὸν ἐκείνου** (γεν. υποκ. στο θάνατον) **θάνατον, καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν** (γεν. αιτίας στο χάριν ἔχειν) **τῶν ἐν τῇ στρατείᾳ ταύτῃ συμβάντων** (επιθ. μτχ.-επιθ. προσδ.) **τοῖς Ἑλλησιν** (Α μτχ. τῶν συμβάντων)
2. **ὧν** (σύστοιχο αντικείμενο ἀπὸ ἔλξη αναφορικοῦ) **ἔπραξεν Λεωσθένης ζῶν** (πότε τα ἔκανε ο Λεωσθένης: ζῶν = χρον. μτχ.): δευτερεύουσα αναφορική πρόταση σε θέση προσδιορισμοῦ τῆς αιτίας στο χάριν ἔχειν
3. **ἐπὶ γὰρ τοῖς θεμελίοις** (εμπρ. προσδ. του τόπου μεταφορικά) **τεθεισὶν** (επιθ. μτχ.-επιθ. προσδ.) **ὑπὸ Λεωσθένους** (εμπρ. προσδ. του ποιητικοῦ αιτίου στο τεθεισὶν)
4. **πολιτῶν** (γεν. αντικειμενική στο λόγον)

Βήμα Δ:

1° Μεταφραστικό βήμα

Για να κάνουμε τη μετάφραση, θεωρεῖται φυσική η γλωσσική και γραμματική εξομάλυνση των ὀρων προτάσεων. Ενεργοποιούμε, δηλαδή, το γλωσσικό κέντρο με την επισήμανση των συγγενικών λέξεων ή φράσεων, των συνωνύμων, των αντώνυμων, των παράγωγων και σύνθετων που σήμερα ή χρησιμοποιούνται μεταφορικά ή με ἄλλη σημασία.

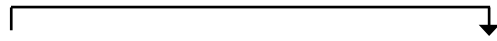
Οι ρίζες, λοιπόν, των αρχαίων λέξεων διεγείρουν το γλωσσικό αισθητήριο, ανακαλώντας στη συνείδησή μας, συνειρμικά, λέξεις παράγωγες τῆς νεοελληνικής που μας βοηθῶν να φτάσουμε στην αρχική, την πρωτότυπη σημασία ή τις ετυμολογικά συγγενείς λέξεις (π.χ συντίθεμαι: συνθήκη, υποθήκη).

Επομένως, απαραίτητο στοιχείο για τη σωστή μετάφραση αποτελεί:

- α) Η καλή γνώση τῆς Γραμματικής
- β) Η αναγωγή των ρημάτων στο α' πρόσωπο Οριστικής Ενεστώτα, στη φωνή ὅπου βρίσκονται, ενώ των ονοματικών συνόλων στην Ονομαστική πτώση.
- γ) Επισήμανση των συγγενικών λέξεων ή φράσεων, των συνωνύμων, των αντώνυμων, των παράγωγων και σύνθετων που σήμερα ή χρησιμοποιούνται μεταφορικά ή με ἄλλη σημασία.

Παράδειγμα

Κ Δ
 Ρ Α Ρ Υ ΑΑ ΥΡ

Δίκαιον δ' ἐστὶν μὴ μόνον (ὧν ἔπραξεν Λεωσθένης ζῶν) ἀεὶ χάριν ἔχειν αὐτῷ πρώτῳ, ἀλλὰ καὶ τῆς ὕστερον γενομένης μάχης μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον, καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ στρατείᾳ ταύτῃ συμβάντων

Κ Ρ

τοῖς Ἕλλησιν /· ἐπὶ γὰρ τοῖς ὑπὸ Λεωσθένους τεθειῖσιν θεμελίοις οἰκοδομοῦσιν οἱ νῦν τὰς ὕστερον πράξεις./

Κ
 Υ Ρ ΥΑ ΑΑ Α ΑΑ

καὶ μηδεὶς ὑπολάβῃ με τῶν ἄλλων πολιτῶν μηδένα λόγον ποιῆσθαι, ἀλλὰ Λεωσθένη μόνον

Α
 ἐγκωμιάζειν.

(Υπερείδου, Επιτάφιος, 14)

Λεξιλόγιο

χάριν ἔχω τινί = οφείλω ευγνωμοσύνη σε κάποιον

ὑπολαμβάνω = θεωρώ

ποιῶμαι μηδένα λόγον = υποτιμῶ

Ἄντιφῶν ὁ Ραμνούσιος

Γενικά

Ο Αντιφῶν (480-411 π.Χ.) ἀπὸ τὸν Ραμνούντα, δῆμο τῆς Αθήνας, υπῆρξε ρητοροδιδάσκαλος καὶ επαγγελματίας λογογράφος. ΓΙΑ τὴ συμμετοχὴ του στὴν κυβέρνηση τῶν ὀλιγαρχικῶν τοῦ 411 π.Χ. καταδικάστηκε σὲ θάνατο καὶ εκτέλεστηκε. Ο Θουκυδίδης, ποῦ υπῆρξε μαθητὴς του, τὸν θεωρεῖ τὸν σημαντικότερο μέχρι τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ρήτορα, ἐνῶ ὁ Πλάτων τὸν μνημονεύει ὡς δάσκαλο τῆς ρητορικῆς (*Μενέξενος*, 236 Α).

Απὸ τὸ ἔργο του διασώθηκαν τρεῖς δικανικοὶ λόγοι ποῦ ἀφοροῦν σὲ υποθέσεις φόνου: *Περὶ τοῦ Ἡρώδου φόνου*, *Περὶ τοῦ χορευτοῦ* καὶ *Κατηγορία φαρμακείας κατὰ μητριᾶς*. Στὰ ἔργα του περιλαμβάνονται, ἐπίσης, τρεῖς *Τετραλογίες* (ἡ καθεμιά περιέχει γιὰ τὴν ἴδια ὑπόθεση δύο λόγους γιὰ κατηγορία —πρωτολογία— καὶ δύο γιὰ υπεράσπιση — δευτερολογία), ποῦ ἀναφέρονται σὲ υποθέσεις ἀνθρωποκτονίας. Πρόκειται γιὰ ρητορικές ἀσκῆσεις καὶ χρησίμευαν ὡς ὑποδείγματα στὴ διδασκαλία τῆς ρητορικῆς. Ἐνα ἀνάλογο ἔργο, γραμμένο μετὰ τὸ 404 π.Χ. σὲ δωρικὴ διάλεκτο, μᾶς σώζεται με τὸν τίτλο *Δισσοὶ λόγοι* («Διπλοὶ λόγοι»). Ὁ ἀγνωστος συγγραφέας του, σοφιστὴς ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὸν Πρωταγόρα, ἐκθέτει καὶ μελετᾷ ὁ ἴδιος δύο ἀντικρουόμενες ἀπόψεις σὲ θέματα ὅπως τὸ ἀγαθὸ καὶ τὸ κακὸ, τὸ δίκαιο καὶ τὸ ἀδίκιο, ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ ψέμα, ἡ σοφία καὶ ἡ ἀρετὴ κλπ.

Καὶ οἱ τρεῖς τετραλογίες ἀφοροῦν φόνους. Στὴν πρώτη πρόκειται γιὰ ἕναν φόνο ἐκ προμελέτης. Τὸ ἐρώτημα εἶναι ποῖος εἶναι ὁ δολοφόνος. Ἡ ἀπάντηση θὰ πρέπει νὰ στηριχτεῖ σὲ ἐνδείξεις. Με αὐτὴ τὴν ἐννοία ἡ πρώτη τετραλογία ἀκολουθεῖ τὴν προβληματικὴ περὶ τοῦ πιθανοῦ (τοῦ *εἰκότος*), ποῦ ἀναπτύχθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχαία σικελικὴ ρητορικὴ.

Ἡ δεύτερη τετραλογία σηματοδοτεῖ τὸ πέρασμα στὴν Αθήνα ἀπὸ τὸ ποινικὸ δίκαιο ποῦ προβλέπει ἐνοχὴ ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο με βάση τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πράξης, στὸ ποινικὸ δίκαιο ποῦ λαμβάνει ὑπόψη τὴν ποιότητα τῆς πράξης, τὸ μέγεθος τῆς εὐθύνης τοῦ δράστη. Ἡ ὑπόθεση ἔχει ὡς ἐξῆς: σὲ μίᾶ ἀσκῆση ρίψης ἀκοντίου ὁ ἔφηβος ποῦ ἔχει ἀναλάβει νὰ συλλέγει τὰ ἀκόντια σκοτώνεται ἀπὸ τὸ ἀκόντιο ἐνὸς ἀσκούμενου νεαροῦ. Ὁ κατήγορος επικαλεῖται τὸ ἰσχύον (κατὰ τὴν ἐποχὴ του) δίκαιο, σύμφωνα με τὸ ὁποῖο ἡ πράξη αὐτὴ καθαυτὴ (ὁ φόνος ἐν προκειμένῳ) εἶναι τὸ ἀποφασιστικὸ κριτήριό τῆς ἐνοχῆς ἐνὸς προσώπου. Ὁ κατηγορούμενος προσπαθεῖ νὰ ἀποδυναμώσῃ αὐτὴ τὴν ἐπιχειρηματολογία με τὴν ἀκόλουθη συλλογιστικὴ: κριτήριό γιὰ τὴν ποινικὴ εὐθύνη πρέπει νὰ εἶναι ἀποκλειστικὰ ἡ συνειδητὴ συμμετοχὴ τοῦ δράστη στὴν πράξη. Ὁ κατηγορούμενος ἤθελε βεβαίως νὰ ρίξει τὸ ἀκόντιο, ὄχι ὅμως γιὰ νὰ βρεῖ τὸν ἔφηβο ἀλλὰ τὸν στόχο. Ἐτσι, διακρίνεται ἡ πράξη ποῦ προκύπτει ἀπὸ βούληση, ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα ποῦ δὲν ἐπῆλθε σκόπιμα. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, αὐτὸ τὸ ἀθέλητο ἀποτέλεσμα δὲν προκλήθηκε ἀπὸ ἀπροσεξία. Ὁ κατηγορούμενος ἀπορρίπτει λοιπὸν τὴν κατηγορία τῆς ἀμέλειας καὶ ἀποδίδει τὸν θάνατο τοῦ ἐφήβου σὲ σύμπτωση.

Ἡ ὑπόθεση τῆς τρίτης τετραλογίας ἔχει ὡς ἐξῆς: ἕνας καβγάς ἀνάμεσα σὲ ἕναν νεαρό καὶ σὲ ἕναν γηραιότερο ἄνδρα ὀδήγησε σὲ βιαιοπραγία. Ὁ μεγαλύτερος σὲ ἡλικία τραυματίστηκε, ὁ γιᾶτρος τὸν περιέθαλψε πλημμελῶς καὶ ὁ τραυματίας πέθανε. Τὸ πρῶτο ζήτημα ποῦ τίθεται εἶναι νὰ ἀποδειχθεῖ ἂν ὁ νεαρὸς βρισκόταν σὲ ἄμυνα. Τὸ δεύτερο, ἂν ἐξαιτίας τῆς ἐπέμβασης ἐνὸς κακοῦ γιᾶτροῦ υπῆρξε αἰτιώδης σχέση μετὰξὺ τοῦ τραυματισμοῦ καὶ τοῦ θανάτου τοῦ τραυματία.

Ἡ μετακίνηση ἀπὸ τὴν κατηγορία στὴν υπεράσπιση, ἡ σταθερὴ ἐναλλαγὴ ὀπτικῆς οφείλει πολλὰ στὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς: ἡ σοφιστικὴ ἀνακάλυψε τὴν πραγματεύση ἐνὸς θέματος ἀπὸ ἀντίθετες ὀπτικές γωνίες (τὴν ἐπιχειρηματολογία ὑπὲρ καὶ κατὰ μίᾶ θέσης) καὶ αξιοποιούσε πρόθυμα τὴν ἐντυπωσιακὴ ἐπιρροή ποῦ μποροῦν νὰ ἀσκῆσουν στὸ ἀκροατήριό οἱ διαξιφισμοὶ γύρω ἀπὸ ἕνα θέμα.

Τὸ ὕφος τους εἶναι αὐστηρὸ καὶ λιτό, ἀρχαϊκὸ, ἡ δομὴ τους ξεκάθαρη, οἱ φράσεις ἰσοζυγιασμένες. Σπουδαιότερη ἀρετὴ τους (ὅπως στὶς Τετραλογίες) εἶναι ἡ ευρηματικὴ καὶ ἐπιδέξια ἐπιχειρηματολογία, ποῦ, συχνά, βασιζέται στὶς πιθανότητες, δηλαδὴ στὸ εἶκός.

1. Αντιφώντος, Περί τοῦ Ἡρώδου φόνου, 14-15

Ο κατηγορούμενος τονίζει την αθωότητά του και εγείρει δικονομικές ενστάσεις

Α. Καίτοι τούς γε νόμους οἱ κείνται περὶ τῶν τοιούτων, πάντας ἂν οἶμαι ὁμολογῆσαι κάλλιστα νόμων ἀπάντων κείσθαι καὶ ὀσιώτατα. Ὑπάρχει μὲν γε αὐτοῖς ἀρχαιοτάτοις εἶναι ἐν τῇ γῆ ταύτῃ, ἔπειτα τοὺς αὐτοὺς αἰεὶ περὶ τῶν αὐτῶν, ὅπερ μέγιστόν ἐστι σημεῖον νόμων καλῶς κειμένων· ὁ γὰρ χρόνος καὶ ἡ ἐμπειρία τὰ μὴ καλῶς ἔχοντα ἐκδιδάσκει τοὺς ἀνθρώπους. Ὡστε οὐ δεῖ ὑμᾶς ἐκ τῶν τοῦ κατηγοροῦ λόγων τοὺς νόμους καταμανθάνειν, εἰ καλῶς ὑμῖν κείνται ἢ μή, ἀλλ' ἐκ τῶν νόμων τοὺς τοῦ κατηγοροῦ λόγους, εἰ ὀρθῶς καὶ νομίμως ὑμᾶς διδάσκουσι τὸ πρᾶγμα ἢ οὐ. Οὕτως οἱ γε νόμοι κάλλιστα κείνται οἱ περὶ φόνου, οὐς οὐδεὶς πώποτε ἐτόλμησε κινήσαι· σὺ δὲ μόνος δὴ τετόλμηκας γενέσθαι νομοθέτης ἐπὶ τὰ πονηρότερα, καὶ ταῦτα παρελθὼν ζητεῖς με ἀδίκως ἀπολέσαι. Ἄ δὲ σὺ παρανομεῖς, αὐτὰ ταῦτά μοι μέγιστα μαρτύριά ἐστιν· εὗ γὰρ ἤδεις ὅτι οὐδεὶς ἂν ἦν σοι ὃς ἐκεῖνον τὸν ὄρκον διομοσάμενος ἐμοῦ κατεμαρτύρησεν.

1. Να βάλετε σε λογική σειρά και να μεταφράσετε το απόσπασμα: «Οὕτως ... κατεμαρτύρησεν».

α) Οὕτως οἱ γε νόμοι κάλλιστα κείνται οἱ περὶ φόνου, οὐς οὐδεὶς πώποτε ἐτόλμησε κινήσαι·

σὺ δὲ μόνος δὴ τετόλμηκας γενέσθαι νομοθέτης ἐπὶ τὰ πονηρότερα, καὶ ταῦτα παρελθὼν

ζητεῖς με ἀδίκως ἀπολέσαι. Ἄ δὲ σὺ παρανομεῖς, αὐτὰ ταῦτά μοι μέγιστα μαρτύριά ἐστιν·

εὗ γὰρ ἤδεις ὅτι οὐδεὶς ἂν ἦν σοι ὃς ἐκεῖνον τὸν ὄρκον διομοσάμενος ἐμοῦ κατεμαρτύρησεν.

β) **Μετάφραση**

2. Με ποια επιχειρήματα ο κατηγορούμενος επιβεβαιώνει την ορθότητα των υπαρχόντων νόμων περί φόνου;

3. εὖ γὰρ ἤδεις ὅτι οὐδεις ἂν ἦν σοι ὃς ἐκεῖνον τὸν ὄρκον διομοσάμενος ἐμοῦ κατεμαρτύρησεν:

α) Να μεταφερθούν οι ὅροι της περιόδου στον ἄλλον αριθμό.

β) Να βάλετε τα ρήματα της περιόδου στον παρακείμενο στον αριθμό, το πρόσωπο και τη φωνή όπου βρίσκονται.

ΡΗΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ

γ) σοι, ἐμοῦ: Να μεταφερθούν οι αντωνυμίες στο γ' πρόσωπο, στον ἴδιο αριθμό και πτώση.

σοι	
ἐμοῦ	

4. ἐκδιδάσκει: α. Να βρείτε το / τα υποκείμενα του ρήματος και να δικαιολογηθεί το πρόσωπο στο οποίο τέθηκε, β. Η πρόθεση ἐκ ποια σημασία προσθέτει στο ρήμα;

5. Σε ποιο σημείο του κειμένου και πώς εκφράζει την αμφιβολία του ο κατηγορούμενος για τους λόγους του κατηγορού;

6. Καίτοι τούς γε νόμους οἱ κείνται περὶ τῶν τοιούτων, πάντας ἂν οἶμαι ὁμολογήσαι κάλλιστα νόμων ἀπάντων κείσθαι καὶ ὀσιώτατα: Ποια είναι η σωστή σειρά του λόγου;

7. **όμολογήσαι ἄν:** Το δυνητικό απαρέμφατο αναλύεται σε δυνητική οριστική ή δυνητική ευκτική; Ποια η σημασία της έγκλισης;

2. Αντιφώντος περί τοῦ Ἡρώδου φόνου 17-18

Ο κατηγορούμενος τονίζει την αθωότητά του και εγείρει δικονομικές ενστάσεις

Β. Ἔτι δὲ μάλ' ἐδέθην, ὧ ἄνδρες, παρανομώτατα ἀπάντων ἀνθρώπων. Ἐθέλοντος γάρ μου ἐγγυητὰς τρεῖς καθιστάναι κατὰ τὸν νόμον, οὕτως οὗτοι διεπράξαντο τοῦτο ὥστε μὴ ἐγγενέσθαι μοι ποιῆσαι. Τῶν δὲ ἄλλων ξένων ὅστις πώποτε ἠθέλησε καταστήσαι ἐγγυητὰς, οὐδείς πώποτ' ἐδέθη. Καίτοι οἱ ἐπιμεληταὶ τῶν κακούργων τῷ αὐτῷ χρῶνται νόμῳ τούτῳ. Ὡστε καὶ οὗτος κοινὸς τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ὧν ἐμοὶ μόνῳ ἐπέλιπε μὴ ἀπολῦσαι τοῦ δεσμοῦ. Τούτοις γὰρ ἦν τοῦτο συμφέρον, πρῶτον μὲν ἀπαρασκευότατον γενέσθαι με, μὴ δυνάμενον διαπράσσεσθαι αὐτὸν τάμαντοῦ πράγματα, ἔπειτα κακοπαθεῖν τῷ σώματι, τοὺς τε φίλους προθυμότερους ἔχειν τοὺς ἐμαντοῦ τούτοις τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν ἢ ἐμοὶ τάληθῆ λέγειν, διὰ τὴν τοῦ σώματος κακοπάθειαν. Ὀνειδὸς τε αὐτῷ τε ἐμοὶ περιέθεσαν καὶ τοῖς ἐμοῖς προσήκουσιν εἰς τὸν βίον ἅπαντα.

1. Να βάλετε σε λογική σειρά και να μεταφράσετε το απόσπασμα: «Ἔτι δὲ μάλ' ἐδέθην... τοῦ δεσμοῦ.».

α) Ἔτι δὲ μάλ' ἐδέθην, ὧ ἄνδρες, παρανομώτατα ἀπάντων ἀνθρώπων. Ἐθέλοντος γάρ μου

ἐγγυητὰς τρεῖς καθιστάναι κατὰ τὸν νόμον, οὕτως οὗτοι διεπράξαντο τοῦτο ὥστε μὴ

ἐγγενέσθαι μοι ποιῆσαι. Τῶν δὲ ἄλλων ξένων ὅστις πώποτε ἠθέλησε καταστήσαι ἐγγυητὰς,

οὐδείς πώποτ' ἐδέθη. Καίτοι οἱ ἐπιμεληταὶ τῶν κακούργων τῷ αὐτῷ χρῶνται νόμῳ τούτῳ.

Ὡστε καὶ οὗτος κοινὸς τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ὧν ἐμοὶ μόνῳ ἐπέλιπε μὴ ἀπολῦσαι τοῦ δεσμοῦ.

β) **Μετάφραση:**

2. Γιατί ο κατηγορούμενος, τελικά, φυλακίστηκε;

3. Ὅνειδός τε αὐτῶ τε ἐμοὶ περιέθεσαν καὶ τοῖς ἐμοῖς προσήκουσιν εἰς τὸν βίον ἅπαντα:

α)

β) Να μεταφερθεί το ρήμα της πρότασης στο β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του χρόνου όπου βρίσκεται.

ΡΗΜΑ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

4. ἐδέθη: να γράψετε τρεις ομόρριζες λέξεις με το ρήμα.

ἐδέθη			
-------	--	--	--

5. **κατά τόν νόμον:** Ποια σημασία προσδίδει στη λέξη που προσδιορίζει η πρόθεση κατά; Ποια άλλη σημασία μπορεί να έχει; (δυο περιπτώσεις)

6. **ὥστε μὴ ἐγγενέσθαι μοι ποιῆσαι:** Ποιο είναι το ρήμα της πρότασης; Δικαιολογήστε την εκφορά. Ποιο είναι το υποκείμενό του; Δικαιολογήστε την πτώση του.

7. **«Τούτοις γὰρ ἦν τοῦτο συμφέρον, ... κακοπάθειαν.»:** Ποια είναι η σωστή σειρά του λόγου; Ποια είναι η συντακτική θέση των απαρεμφάτων;